

FOLYÓIRATSZEMLE 1939.

(Rövidítések: *AB*: Archives et Bibliothèques, Paris, IV. évf., 1—3. sz. — *ABI*: Accademie e Biblioteche d'Italia, Roma, XIII. évf. — *ABM*: Archives, Bibliothèques et Musées du Belgique, Bruxelles, XVI. évf. — *B*: La Bibliofilia, Firenze, XLI. évf. — *BB*: Bulletin du Bibliophile, Paris, XVIII. évf. — *BCb*: Bibliothèque de l'École des Chartes, Paris, C. évf. — *BNy*: Bulletin of the New-York Public Library, XLIII. évf., 1., 3—7., 9—12. sz. — *Bü*: Die Bücherei, Berlin, VI. évf. — *CI*: Coopération Intellectuelle, Paris, 97—102. sz. (1939.) — *FDC*: Fédération Internationale de Documentation: Communicationes, La Haye, VI. évf. — *ICI*: Information sur la Coopération Intellectuelle, Paris, 1—2. sz. (1939.) — *L*: The Library, London, XX. évf., 1—3. sz. — *LAR*: The Library Association Record, London, XLI. évf. — *LJ*: The Library Journal, New York, LXIV. évf. — *Ph*: Philobiblon, Brünn, XI. évf. — *ZBW*: Zentralblatt für Bibliothekswesen, Leipzig, LVI. évf.)

A beszámolóban a rövidítést követő szám az idézett cikk kezdő lap-számát jelzi.)

13. A könyvtáráépület, technikai berendezése, új találmányok.

A LJ állandó rovata (New buildings and equipment) több új könyvtáráépület és felszerelést ismertet. E rovaton kívül a LJ még vagy félszáz új könyvtáráépületről, illetőleg felszerelésről közöl terjedelmesebb ismertetéseket.

Több új könyvtáráépületet és berendezési tárgyat ismertet a LAR is. (66, 69, 81, 86, 87, 125, 126, 194, 219, 222, 236, 308, 366, 421, 504, 541, 595, 600.)

A könyvkölcsönzés újabb eszközéről, a könyvtárcocsiról és változatairól („bibliobus“, „book-wagon“, „book-truck“, „bookmobile“, „book-bus“) főleg az angol és amerikai folyóiratirodalom szól sűrűn. Az AB-ből megtudjuk, hogy a könyvtárcoksi szolgálatait Spanyolországban is igénybevétték a polgárháború idején. (AB 49.)

A könyvtár légoaltalmának kérdésével főként angol folyóiratok foglalkoznak; az erre vonatkozó fontosabb közleményekről a Magyar Könyvszemle legtöbb számában tájékoztattunk.

Több angol könyvtár légoaltalmi óvóhelyet építtetett, az óvóhelyek befogadóképessége kisebb könyvtáraknál általában 120—200 személy.

T. W. KOCH: A précis of library architecture. (LJ 53: a könyvtáráépület hajdan és ma: a célszerű könyvtáráépület kialakulásának útja.)

W. WONG: The development of library buildings in China. (LJ 295: a kínai könyvtáráépítkezés fejlődése a Han-korszaki kezdetektől a legújabb időkig, alaprajzokkal és épületek ábráival.)

S. B. MITCHELL: Where shall we build the public library? (LJ 535: a könyvtáráépület fekvésének, elhelyezésének kérdésével foglalkozik. Kitér a parkban és a belvárosban való fekvés kérdéseire, ezeknek előnyeit és hátrányait latolgatja. A parkban való elhelyezésre nincs ellenvetése, ha a park a város területén, könnyen hozzáférhető helyen fekszik, de nehezen kiküszöbölhető hátrányt jelent, hogy ez a fekvés sötétedés után kedvezőtlen, barát-

ságtalan. A belvárosban való elhelyezést rendszeren megnehezíti az a körülmény, hogy a könyvtáráépületnek a többi épületek építészeti stílusához kell alkalmazkodnia, miáltal célszerűség tekintetében rendszeren megrövidül.)

T. BROWN: Book provision in a small town. (LAR 375: a kisvárosi könyvtár elhelyezésének főelvei.)

A. LESORT cikke (Quelques moyens d'assurer la conservation des archives [I]: AB 12.) a levéltárak konzerválásának módjáról, könyvtári szempontból is figyelemreméltó. Sorra veszi a tényezőket, amelyekben e kérdés megfordul: elhelyezés (épület), nedvesség kérdése, szellőzés, porozódás, tűzbiztonság, rovarok, használat stb.

J. RABUT: La construction des dépôts d'archives et la défense passive. (AB 89: a fenti cikk problémái technikai szemszögből.)

O. FUHR: Neugestaltung der Stadtbücherei Offenbach a. M. (Bü 18: a korszerű építészeti követelmények tekintetbevételével újjáalkotott offenburgi városi könyvtárról, különös tekintettel berendezésére.)

W. R. C.: University and research library notes. Glasgow University. (LAR 522: a glasgowi egyetem 15.000 font költségen létesített új, kerek olvasótermének és felszerelésének ismertetése.)

R. W. LYNN: Southampton's new central library. (LAR 421: a southamptoni nyilvános könyvtár jubileumának évében megnyílt központi főépület és berendezési tárgyainak ismertetése.)

14. A személyzet. Státus és szolgálati beosztás.

J. B. COTTON DES HOUSSAYES: Devoirs et qualités du bibliothécaire. (AB 7: eredetileg latin nyelvű értekezés a könyvtáros kötelességeiről. Szerzője a XVIII. század végén élt sorbonnei könyvtáros.)

L. F. RANLETT: The librarians have a word for it: ethics. (LJ 738.)

A LAR L. S. JAST tollából (The brains: LAR 571.) mélyenszántó tanulmányt közöl a könyvtárosi munka eszményeiről, céljairól és közelebbi feladatairól. A cikk szerzője a nagy és kis könyvtárban szerzett praxis értékéről szólva kifejti, hogy általánosságban a nagy könyvtárban szerzett gyakorlat mondható előnyösebbnek, bár tagadhatatlan, hogy a kis könyvtárban szerzett praxisnak is vannak sajátos előnyei. A modern könyvtár gépezete sokkal bonyolultabb, mintsem hogy azt egy ember a legkisebb részletére is figyelemmel tudná kísérni, át tudná tekinteni: ebből a szempontból feltétlenül a kisebb könyvtárban szerzett gyakorlat a megbízhatóbb. Kis könyvtár számára például sokkal nehezebb feladat könyvet vásárolni a szűkebb anyagi keretek miatt, mint nagy könyvtár számára.

L. M. BUKER: Service rating plans in public libraries. (LJ 128.)

W. VAN JACKSON: Some pioneer negro library workers. (LJ 215.)

M. R. GILLIS: The California State Library and Civil Service. (LJ 125.)

R. HALE: The acquisitions librarian in a university library. (LJ 734.)

W. ASHWORTH: The information officer in the university library. (LAR 583: az egyetemi könyvtár felvilágosító tisztviselőjének szükséges tulajdonságai.)

J. D. COWLEY: The training and recruitment of assistants in university and college libraries. (LAR 369.)

L. A. WILLIAMS: What the school expects of the school librarian. (LJ 678.)

R. S. ANGELL: Opportunities for special training in music librarianship. (LJ 217.)

P. HOWARD: Library personnel in the depression (LJ 219: 1930—1936. közt az USA nyilvános könyvtárainak személyzeti büdzséje a mélypontra süllyedt. A közlemény célja, hogy a több, mint 6000 USA-beli nyilvános könyvtár ezen időben elfoglalt anyagi helyzetéről némi fogalmat nyújtson az általa ismertetett 26 könyvtár anyagi helyzetének statisztikai adatokkal támogatott részletezése révén.)

A. ESDAILE: University and research library notes. Cambridge University Library. (LAR 144: a cambridgei egyetemi könyvtár személyzetének létszámában 1938. év folyamán végrehajtott csökkentésekről.)

A háború és az általa előidézett gazdasági helyzet folytán az angol könyvtáraknál végrehajtott fontosabb személyzeti létszámcsökkentésekről beszámoltunk már: MKSze, 1940, 316.

N. A. UNGER: A staffroom rehabilitated as a WPA project. (LJ 883.)

15. Könyvtárosképzés.

C. V. PARK—L. SHORES—C. P. BABER—H. ARMSTRONG: The responsibility of the teachers college in the preparation of personnel for library service in the public schools. A symposium. (LJ 265: fentnevezett szerzők hozzászólásai az angol iskolakönyvtárosképzés problémájához.)

J. D. COWLEY: The training and recruitment of assistants in university and college libraries. (LAR 369.)

R. S. ANGELL: Opportunities for special training in music librarianship. (LJ 217: ismerteti többek között a zenekönyvtártudomány tárgykörében mozgó, különféle amerikai könyvtárosképző tanfolyamokat.)

A. HIGENBOTTAM: The general trend of professional education to-day. (LAR 209: az angol Library Association által a keretébe tartozó könyvtárosiskolák és könyvtárosképző-tanfolyamok részére újabban kidolgozott tantervnek és vizsgaelőírásnak 1938. január elsején kellett volna eredeti elgondolás szerint életbelépnie. A közben elhangzott hozzászólásokra való tekintettel a megjelenés terminusát 1940. január elsejében állapították meg újra. A tervezeteket vizsgálva, H. megállapítja, hogy a tanterv helyes utakon jár, a vizsgaterv viszont nem tökéletes. (De melyik az? — kérdi.) Aggodalommal állapítja meg, hogy a képesített növendékek elhelyezkedésének kérdése évről-évre nyomasztóbban hat.)

Programme de l'examen du diplôme technique de bibliothécaire. (BCH 249: a francia könyvtárosképző-vizsga tételleinek ismertetése.)

R. WOODBINE: Reference libraries. Reference work. (LAR 227: az angol könyvtárosiskolák referenskérdései közül ismertett néhányat. A jelölteknek többek között ilyen kérdésekre kell választ adniok: Ki a British Museum igazgatója? Ki az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója? Hány középület van Park Lane-ben? Hány tapétaüzem működik Bécsben? A játékkártya történetének irodalmáról.)

Az amerikai könyvtárosiskoláknak és tanfolyamoknak külön rovata van a LJ-ben: 1939 Library School Appointments. (LJ 906.) Ezenkívül amerikai könyvtárosiskolákat és tanfolyamokat és ezeket érintő kérdéseket ismerteti a LJ az 59, 68, 110, 190, 237, 239, 324, 339, 375, 718, 865, 919 és 949. l-on.

Berlin. *Prüfungsarbeiten der Volontäre der Preussischen Staatsbibliothek 1937.* (ZBW 91: az 1938. év őszi tartott német könyvtárosvizsga tételleinek ismertetése.)

Berlin. *Prüfungsarbeiten der Volontäre der Preussischen Staatsbibliothek Herbst 1939.* (ZBW 595: az 1939. év őszi tartott német könyvtárosvizsga tételleinek ismertetése.)

Bericht über die erste Ergänzungsprüfung für den Dienst an volkstümlichen Büchereien. (Bü 457.)

Corsi di perfezionamento per commessi di libreria. (ABI 406: az olasz könyvtárosképző-tanfolyam ismertetése.)

I nuovi corsi per dirigenti delle biblioteche popolari. (ABI 405: az olasz népkönyvtári tanfolyam tudnivalói.)

E. APOLLONI: Il secondo esperimento dei corsi per dirigenti di biblioteche popolari. (ABI 142: a második olasz népkönyvtári tanfolyam ismertetése.)

Enseignement. Diplôme technique. (AB 67: az 1938. év novemberében tartott francia könyvtárosképző-vizsga tételeinek rövid ismertetése.)

Scottish Library Association... Summer School of Library Practice... (LAR 150: tájékoztató a skót nyári könyvtárosképző-tanfolyamról.)

Ninth Summer School of Librarianship Birmingham, 1938. (LAR 106: beszámoló az 1938. év nyarán Birminghamben tartott angol könyvtárosképző-tanfolyamról.)

Courses at the School of Librarianship. (LAR 45: figyelmeztet a londoni könyvtárosiskola 1939. év januárjában kezdődő új tanfolyamára.)

Classes in librarianship. (LAR 366, 446, 562: különböző angol intézetekben megnyitandó könyvtárosképző-tanfolyamok ismertetése.)

School of Librarianship. Director's report for session 1937—1938. (LAR 171: a londoni könyvtárosiskola vezetőjének beszámolója az iskola 1937—1938. évi működéséről.)

Grande-Bretagne. École des bibliothécaires de l'université de Londres. (AB 67: rövid beszámoló a londoni könyvtárosiskola 1935—1936. évi működéséről.)

A School of Library Service, Columbia University, 1939. év nyarán a mikrofotográfiáról tartott tanfolyamot. (LJ 238.)

South African Library School. (LJ 914: a Cape Town-ban megnyitott könyvtárosiskola és tanterve ismertetése.)

H. L(EMAITRE): *Enseignement. Grande-Bretagne.* (AB 119: az 1938. évi angol könyvtárosvizsgák tételeinek ismertetése.)

Examination results. (LAR 152: az 1938. decemberében vizsgázott angol könyvtárosok vizsgaeredményei: 996 jelölt közül 480 felelt meg, ami 48 százalékot tesz ki.)

The December (1938) examinations. Reports of examiners. (LAR 109: az 1938. decemberében tartott angol könyvtárosvizsga általános eredményeiről és a vizsgázók tudásáról szóló beszámoló.)

The May (1939) examinations. Reports of examiners. (LAR 408: az 1939. májusában tartott angol könyvtárosvizsga általános eredményeiről és a vizsgázók tudásáról szóló beszámoló.)

Examination results. May, 1939. (LAR 452, 484: az 1463 jelölt közül 730 felelt meg a vizsgán, ami 50 százalékot tesz ki.)

16. Könyvtárosegyséletek.

F. PRINZHORN: *Tagung des Internationalen Verbandes für Dokumentation...* (ZBW 184: beszámoló az 1938. évi oxfordi nemzetközi dokumentációs kongresszus üléséről, melyeken főként a bibliográfiának az egyes nemzeteknél elfoglalt helyzetével összefüggő kérdéseket vitatták meg.)

A. L. A. *reorganization.* (LJ 107: az amerikai könyvtárosok egyesületének átszervezését illető kérdésekről.)

J. VORSTIUS: *Der 35. Deutsche Bibliothekartag in Graz vom 30. Mai bis 3. Juni 1939.* (ZBW 414.)

Grenzbüchereitagung in Klagenfurt vom 31. Mai bis 3. Juni 1939. (Bü 453: a német határterületek könyvtárainak 1939. év tavaszán Klagenfurtban tartott kongresszusáról.)

Erste grossdeutsche Tagung der Buchwarte im Sudetenland. (Bü 453.)

A. v. HARNACK: *Bibliothekartag in Bozen und Trient.* (ZBW 319: beszámoló az 1938. év májusában Bolzano-Trento-ban tartott olasz könyvtároskongresszusról.)

D. E. COULT: *Liverpool — a preview.* (LAR 122: előzetesen tájékoztat a liverpooli angol könyvtároskongresszus tárgysorozatról.)

Papers and discussions at the Liverpool conference 12th to 16th June, 1939. (LAR 291: az angol könyvtárosok 1939. évi kongresszusán elhangzott előadások és viták szövegei.)

Az angol Bibliographical Society Burlington Gardens-ben tartotta 1939. (46.) évi ülését. (L 118.)

Az amerikai Library Association San Franciscóban tartotta 1939. (61.) évi kongresszusát. Az ezzel kapcsolatos beszámolókat közli a LJ a 366., 410., 508., 548., 646. és 748. l-on. — Az egyesület elhatározta, hogy 1940. (62.) évi kongresszusát az Ohio-állambeli Cincinnati-ban tartja meg.

17. Könyvtártípusok.

K. TAUPITZ: Über den Begriff der Volksbücherei. (Bü 1.)

H. BANKEN: Reorganisationsarbeiten in der kleinstädtischen Bücherei. (Bü 186: német népkönyvtári újjászervezési munkálatok ismertetése.)

W. PFEIFFER: Aktualität und Aktivität in der Volksbücherei. (Bü 428.)
Aus der Ostmark. (Bü 446: az ostmarki népkönyvtárügy fejlesztésére tett intézkedések ismertetése.)

P. HARDEN: Die Zusammenarbeit der Staatlichen Volksbüchereistellen mit Partei und Staat. (Bü 516.)

W. WENZEL: Das Gesicht einer Jugendbücherei. (Bü 355.)

I. GRAEBSCHE: Aus der praktischen Arbeit der Jugendbücherei. (Bü 212.)

A. B. BOUTILLIER DU RETAIL: Les bibliothèques administratives en France (1939). (FDC c24.)

E. ROTHMUND: Schule und Buch. (Bü 167: az iskolai könyvtár kérdéseiről.)

M. GREEN: The children's library in England. (Bü 100.)

E. S. DAVIES: The school library. (LAR 316.)

H. BRANSCOMB: Teaching with books. (LJ 391: az amerikai intézeti könyvtárak viszonyairól.)

B. O. SMITH: Library service in rural areas. (LAR 225.)

G. D. KNIEF: Adobe construction branch libraries. (LJ 100.)

H. SCHOFIELD: Libraries in technical institutions. (LAR 534.)

J. HOLT: Prison libraries. (LAR 332.)

18. Az egyes államok könyvtárügye.

W. v. BOTH: Die grossen deutschen Bibliotheken 1935—1938. (ZBW 188: statisztikai kimutatásokkal kísért részletes beszámoló a német könyvtárak 1935—1938. években elfoglalt helyzetéről és működéséről: állományról, bevételről-kiadásról, gyarapodásról és használatról. Összefoglalólag megállapítja a cikk, hogy a német nagykönyvtárak a folyamatos fejlődés képét mutatják. Az egyetemi könyvtárak ugyan általánosságban nincsenek abban a helyzetben, hogy kéziratokat és régibb nyomtatványokat nagyobb számban vásároljanak, helyett azonban pótolhatják a gazdasági krízis éveiben támadt hírlapi hiányukat. Az egyetemi könyvtárak használatának megcsappanása jóval kisebb mértékű, mint a használók számának megfogyatkozása.)

K. TAUPITZ: Über den Begriff der Volksbücherei. (Bü 1: felvázolja az utat, mely a régi falusi és népkönyvtáraktól a mai népkönyvtárügy megteremtéséhez vezet. Hangsúlyozza, hogy a nemzetiszocialista Németország lényegében csak egyfajta könyvtárügyet ismer, azt, amelynek természetszabta célja a német népközösség fenntartása és ügyének ápolása. E feladat keretében tudományos könyvtárnak és népkönyvtárnak külön-külön megvannak a maga feladatai. Vázolja a német népkönyvtári szervezet jövőbeni formáját.)

H. KRUSE: Die deutschen Bibliotheken in der volksdeutschen Arbeit. (ZBW 573: a német könyvtárak feladatai, különös tekintettel a külföldi németsegre.)

F. SCHMIDT-OTT: Althoff und die Bibliotheken. (ZBW 101: 1939-ben száz éve mult, hogy Friedrich Althoff, a német könyvtárak felvirágoztatója megszületett. Életművét a centenáriumi alkalmából egyik legközelebbi munkatársra, ma német birodalmi miniszter méltatja.)

W. ABENDROTH: Die Volksbüchereien und die Innere Front. (Bü 569.)

A. HERR: Sudetendeutsches Büchereiwesen und Büchereigesetz. (Bü 500.)

V. KLAUDER: Das deutsche Büchereiwesen im ehemaligen Polen. (Bü 559.)

[R. D. H. SMITH]: A new library era for New South Wales. (LAR 253: az újdélvelsi közkönyvtári hálózat kiépítésének szükségességéről.)

J. METCALFE: New South Wales Libraries Advisory Committee report. (LAR 259: az Újdélvelsz könyvtárügyének megvizsgálására kiküldött bizottság jelentését ismerteti.)

J. CHABOT: Canada. Aperçu historique sur les bibliothèques. (AB 205: a kanadai könyvtárosképzés ügyének állását is ismerteti.)

L. M. HARROD: Empire libraires. (LAR 77, 438, 552: Ausztrália, India, Újzéländ és Délafrika könyvtárügyének áttekintő ismertetése, a könyvtárak kiadványai alapján.)

Les Bibliothèques. (AB 29, 104, 185: a világ minden részének nagyobb könyvtáraitól szóló rövidebb híradások és beszámolók. Érdekesebbek ezek közül: a spanyol polgárháború következményei könyvtári téren, a bruxellesi I. Albert-könyvtár, beszámoló a 14. nemzetközi dokumentációs kongresszusról, a háború és a könyvtár.)

L. KLAIBER: Frankreich. (ZBW 268, 598: francia jelentések alapján ismerteti a francia könyvtárak állapotát és a könyvtárügy alakulását; említésreméltó belőle, hogy a francia nemzeti könyvtáron eszközölt átépítési munkálatok a befejezéshez közelednek. 1937-ben a könyvtárban mikrofilm-készüléket állítottak fel, amelyen évente több, mint 20.000 kisfilm-felvételt produkálnak, javarészt Amerika számára.)

L. KLAIBER: Spanien. (ZBW 152: a spanyolországi polgárháború és a helyi nemzeti újjáépítés hatása könyvtári téren.)

A. v. HARNACK: Italien. (ZBW 319: tájékoztat az 1938. évi bolzano-trentói olasz könyvtároskongresszusról. Az „Enciclopedia del libro“ című, újabban létrehozott könyvtudományi kiadványsorozat első köteteként D. Fava-nak az ősnymtatványról írott könyve fog megjelenni.)

A. PREDEEK: Die Wissenschaft einer Bibliotheksstatistik in USA. (ZBW 466: a vonatkozó irodalom alapján ismerteti az amerikai könyvtárviszonyokat. Tájékoztat az amerikai könyvtár- és katalógusrendszerekről, az ottani könyvtárosképzés ügyéről és a könyvtári statisztika ügyének állásáról Amerikában.)

G. J. GARRISON: „Forgetting a thousand cares“. (LJ 87: az amerikai nyilvános könyvtárakban lévő képgyűjteményekről és a képgyűjtésről ír. A képállomány nagysága tekintetében a New York Public Library vezet, 800.000 képből álló gyűjteményével.)

E. J. REECE: College and university library news, 1938—1939. (LJ 973: részletes beszámoló az amerikai főiskolai és egyetemi könyvtárak munkájáról, anyaguk gyarapodásáról és a személyzeti változásokról.)

L. D. FYN: Two steps forward and one step back. The library situation in Michigan, 1939. (LJ 636: a könyvtárak állami támogatásának kérdése Michigan-ben.)

B. ADLER: Cuban libraries. (LJ 325.)

E. ACKERNECHT: Aus dem schwedischen Büchereiwesen. (Bü 609: a svéd népkönyvtárügy ismertetése: központi és fiókkönyvtárak, kórházkönyvtárak (használati statisztikákkal). Beszámoló az 1938—1939. évben rendezett svéd népkönyvtári tanfolyamról, amelynek 160 résztvevője volt.)

E. ACKERNECHT: Aus dem dänischen Büchereiwesen. (Bü 575: a dán népkönyvtárügy ismertetése. Ismerteti a dán kultuszminiszter által kiadott s a népkönyvtári vizsga rendjét szabályozó rendeletet.)

S. DAHL: Über die neueste Entwicklung des wissenschaftlichen Bibliothekswesens in Dänemark. (ZBW 395: a dán tudományos könyvtárak állapotában és működésében az utolsó tíz-tizenöt évben végbement jelentős változásokról. A tudományos könyvtáraknál már régebben gondolnak könyv-

tárosi szaktanfolyam vagy iskola felállítására; viszont meggondolásra ad okot az a körülmény, hogy az állami könyvtáraknál a személyzet létszámában csak évek mulva lesznek üresedések.)

V. BURR: Griechenland. (ZBW 212: a görögországi könyvtárviszonyokban tájékoztató.)

A. C. ÖTÜKEN: Türkei. (ZBW 323: az 1934-ben kiadott új török kötelempéldánytörvényt ismerteti.)

19. Könyvtártörténet és egyes könyvtárak ismertetése.

H. UHLENDAHL: Fünfundzwanzig Jahre Deutsche Bücherei. (ZBW 1: a cikk szerzőjének a fennállása 25. évét ünneplő könyvtár ünnepi ülésén, 1938. május 15-én elhangzott előadása. V. ö. ehhez MORAVEK ENDRE cikkét: MKszle, 1938, 279.)

Notiziario estero. Germania. Attivita' della „Deutsche Buecherei“. (ABI 612.)

A. KERN: Steirische Büchereien im Wandel der Zeit. (ZBW 516.)

O. LÖHMANN: Der Kampf um die politischen Ideologien der französischen Revolution in der Verfassungsgeschichte der Pariser Nationalbibliothek. (ZBW 348.)

J. DRTINA: Die Kulturfunktion der Prager National- und Universitätsbibliothek in Vergangenheit und Gegenwart. (ZBW 225.)

K. FINZEHAGEN: Die Gründung einer deutschen Stadtbücherei in Pressburg. (Bü 608: a pozsonyi új német városi könyvtárat 1939. augusztus 17-én adták át a nyilvánosságnak.)

E. TSCHERNE: Die Bücherei des Reichsgaues Sudetenland in Reichenberg. (ZBW 561.)

A. CUTOLO: La biblioteca liturgica dei Duchi di Parma. (ABI 336.)

O. PINTO: Libri italiani nelle biblioteche Americane. (ABI 45: az amerikai nyilvános könyvtárakban lévő olasz könyvekről, számukról és gyűjtésük történetéről szolgáltató adatszerű felvilágosítást.)

R. PENNINGTON: Recollections of the Turnbull Library, Wellington. (LAR 66.)

F. S. SMITH: New library at East Finchley. (LAR 25.)

R. W. LYNN: Bitterne branch library, Southampton. (LAR 504.)

H. M. LYDENBERG: Report of the New-York Public Library for the year 1938. Report of the Director. (BNY 155: a könyvtár igazgatójának beszámolója a könyvtár 1938. évi működéséről: Az 1938. évi könyvtárhasználat indexe az előző évinél magasabb. Jelentősen szaporodott a kisfilmtekercesek száma is. A stack-ben itt-ott már férőhelyhiány mutatkozik. A térképosztályon nagyobb anyag-átcsoportosítást kellett végrehajtani. Propagandára a könyvtár, ha lehetséges, még az előző évinél is többet áldozott. A már régebben bevezetett mesedélutánokat 1938-ban is megtartották. A fiókkönyvtárak katalógizálásánál bajok mutatkoznak, aminek oka, L. szerint, hogy középnyagúságú könyvtár számára nem létezik elfogadható katalógus-szabályzat. A könyvtár használati statisztikáiból kitűnik, hogy a legnagyobb olvasottságnak a közgazdasági tartalmú művek örvendenek [21%], a legkisebbnek a jogi vonatkozású művek [178%].)

E. M. GRIEDER: The Littauer Center of Public Administration. (LJ 259: a Harvard-egyetem legújabb, nagyszabású építkezéséről és könyvtáráról.)

New Roosevelt Library. (LJ 199: a newyorki Hyde Park területén felépítendő könyvtár az U. S. A. jelenlegi elnökének a hajózási szakirodalomban különösen gazdag könyvtárát, személyi és hivatalos írásait, festményeit, rajzait és hajóterveit fogja tartalmazni.)

J. THORBECKE: Amerikanische Vierstädtereise eines Bücherfreundes. (Phi 353: a New York Public Library, a washingtoni Folger Shakespeare Library és a bostoni Wildener Library, egy könyvbarát szemével.)

H. C. BAUER: The Technical Library of the Tennessee Valley Authority. (LJ 136.)

J. D. HENDERSON: The California State Library. (LJ 481.)

V. PARMA: The Juvenile Library of Richmond, Virginia, 1822. (LJ 18.)

F. K. LANGPAAP: San Francisco Public Library. (LJ 490.)

L. L. CARDEN: The Berkeley Public Library. (LJ 494.)

A. WALDNER: The city public library of Stockholm, Sweden. (LJ 305.)

G. BIGOT: Danemark. Nouvelle bibliothèque universitaire de Copenhague. (AB 193.)

Bibliothèque Albert 1er à Bruxelles. (AB 46.)

A felsoroltakon kívül még igen sok kisebb könyvtárt ismertető cikk jelent meg az év folyamán, különösen a Bü-ben, a LAR-ban és a LJ-ban.

20. Kiállítások.

Rövidítések: *ÁK*: Állami Könyvtár, *EK*: Egyetemi Könyvtár, *KK*: Központi Könyvtár, *NK*: Nemzeti Könyvtár, *NyK*: Nyilvános Közkönyvtár (Public Library), *OK*: Országos Könyvtár, *VK*: Városi Könyvtár.

W. HOFFMANN: Florentiner Buchkunst der Medici-Zeit. Die Bücher-schau der Medici-Ausstellung in Florenz. (Ph 306: a Mediciék műpártoló tevékenysége a korabeli könyvművészeti alkotások tükrében. A tanulmányt kísérő illusztrációk közül kettő a Giovanni-fivérek 1488-ban Mátyás király részére készített (ma a Biblioteca Laurentiana-ban őrzött) psalteriumának egy-egy oldalát mutatja be, az egyikben Mátyás király alakjával, a másikon a vonásait viselő másik figurával.)

C. HÖFNER: Gedanken zum Aufbau einer Spanien-Ausstellung. (ZBW 389: a müncheni ÁK spanyol-kiállítása anyagának összeválogatásánál és fellátásánál követendő szempontok.)

C. F. BÜHLER: Exhibition held on the occasion of the New York world's fair. (B 427: a newyorki Pierpont Morgan-könyvtár által a newyorki világkiállítás alkalmából rendezett nagyszabású könyvtörténeti, irodalmi és művészeti kiállításról számol be.)

F. WEITENKAMPF: Gavarni. Artist, litographer, satirist. (BNy 19: a newyorki NyK által rendezett Gavarni-kiállítás alkalmából a művész életművének, alkotásainak méltatása.)

I. F. SANTINELLI: La mostra bibliografica Adrianea. (ABI 101: a római Angyalvárban rendezett Hadrianus-emlékkiállítás könyvanyagának bemutatása.)

La mostra bibliografica Adrianea. (ABI 91.)

Az 1938—1939. években a legtöbb könyvtár könyvtártörténeti, bibliofil és irodalmi vonatkozású kiállítást rendezett; az amerikai könyvtárak kiállításainak témái 1939-ben ismét a legtarkább változatosságot mutatják.

Könyvtártechnikai szempontú kiállítást rendezett a newyorki Yonkers NyK: a könyvtár működését mutatta be fényképfelvételekkel, valamint statisztikai kimutatások és magyarázatokkal kísért bemutatások keretében.

Spanyol vonatkozású kiállításokat rendeztek a frankfurti könyvtárak és a müncheni ÁK. Berlin, ÁK: Portugália. New York, NyK: Ausztrália, 1788—1938. Párizs, NK: Argentina.

Emlékkiállítások: Drezdai OK: Schopenhauer (születésének 150. évfordulója alkalmából). New York, NyK: Stanislawski (a moszkvai művész-színház alapításának 40. évford.). Pavia, EK: Lazzaro Spallanzani. Párizs, NK: Gambetta; Malebranche (születésének 300. évford.). Róma, Angyalvár: Hadrianus (halálának 1800. évford.). Yale School Library: Gutenberg (a könyvnyomtatás feltalálásának 500. évford.).

Könyvtörténeti és bibliofil vonatkozású kiállításokat rendeztek: Bécs, NK: gót miniatúra. Bordeaux, VK: a könyv, 1815—1852. Breslau, ÁEK—VK: sziléziai nyomtatványok. Kiel, VK: könyv és kép (kiállítás-sorozat)

Köln, Iparművészeti Múzeum: régi német nyomtatványok. Lipcse, EK: régi százsz könyvművészet. München, ÁK: francia sajtó, szép kötések a IX—X. századból, középkori német miniatúra. Nápoly, NK: régi nyomtatványok. New York, NyK: a francia könyvillusztráció 400 éve, amerikai nyomdászok, új nyomtatványok, kéziratos művek illusztrációi, francia könyvek (1300-tól a forradalomig). Óslo, EK: Erik Werenskiöld könyvművészeti alkotásai. Stockholm, Kir. Könyvtár: szovjet könyvművészet és irodalom.

Főleg művészeti és irodalmi tárgyú kiállításokat mutattak be: Berlin, ÁK: német paraszttélet a századok során. Dortmund, Studentenleihbibliothek: élő és elhunyt költők műveiből. Durham, EK: biblia-kiállítás. Firenze, NK: a Cinquecento. Frankfurt, Bibliothek für neuere Sprachen und Musik: nyugatnémetországi színpadi tervezők tervei; a német színjátszás 300 éve. Hága, Kir. Könyvtár: holland szépirodalom idegen nyelven. Liverpool, NyK: építészet. London, British Museum: biblia-kiállítások. München, ÁK: rovarképek a középkortól Linnéig. Nápoly, NK: Leopardi-kéziratok. New York, NyK: amerikai forradalom az angol karikatúra tükrében, francia forradalom, régi amerikai vonatkozású német könyvek, Gavarni, világvárosok, New York multjából, gyümölcs és virág 1496—1846, az Egyesült Államok postabélyegei. Nizza, Musée Masséna: Napoleon Nizzában. Párizs, NK: Irán művészete. Versailles, Múzeum: XIV. Lajos kora.

A lüneburgi Ratsbücherei az év folyamán kiállította 1100 darab ósnyomtatványát.

21. A könyvtárak nevezetesebb gyarapodásai.

A debreceni EK a német kormánytól 18.000 disszertációt és számos újabbkori német munkát kapott ajándékba.

A berlini ÁK ritka arab és perzsa kéziratokat vásárolt dr. Burchard utazó-kutatótól. — Több, mint 100 régi ritka orosz nyomtatványnak is birtokába jutott, köztük Iwan Fedorov, az első orosz nyomdász által nyomtatott, híres Osztrógi Bibliának (1581) is. — Megszerezte ezen felül a Schaumburg-Lippe hercegi könyvtár 4000 darabra terjedő halotti prédikáció-gyűjteményét.

A freiburgi EK Alfred Bassermann, a híres Dante-kutató könyvtárát és tudományos hagyatékát örökölte, közte a „Divina Commedia“ 44 eredeti kiadását.

Az ostmarki népkönyvtárak számára 10.000 jó német könyvet vásárolt a Geschäftsstelle Osterreichhilfe.

A württembergi ÁK eddig ismeretlen Hölderlin-verset szerzett meg.

A párizsi NK 1200 darab XV—XIX. századi spanyol irodalmi mű birtokába jutott. — Értékes Montesquieu-kéziratokat is vásárolt.

A British Museum könyvtárát Sir James George Frazer, a híres „Aranyág“ írója, 55 kötetre terjedő jegyzetanyagával ajándékozta meg.

A manchesteri EK Keats: Endymion című műve első kiadásának egy példányát kapta ajándékba.

A skót NK ajándékba kapta John A. Hipkins, az 1933-ban elhunyt neves angol rajzoló karikatúragyűjteményét, amelyet azután kiállítás keretében is bemutatott.

A leideni EK-nak a holland kormányzat megvette Willem de Vreeze: Bibliotheca Neerlandica manuscripta című művét, mely a világ összes könyvtáraiban feltalálható XIII—XVII. századi holland kéziratok leíró ismertetését tartalmazza.

A newyorki NyK fontosabb gyarapodásai ósnyomtatványokban 1938-ban: Rodericus Zamorensis: Speculum vitae humanae. Augsburg, Bämle, 1479. — Hyginus, Augsburg, Ratdoldt, 1491. — Bartolommaeus Anglicus: De proprietatibus rerum. Toulouse, Meyer, 1494. — Vitas Patrum. Strassburg, 1482. Tizennyolcadik századi könyvek, 1938-ban: Tasso: La Gerusa-

lemme Liberata. Velence, 1745. — Janinet: Vues pittoresques. Paris, 1792. — Egyéb gyarapodásai: török- és perzsanyelvű irat- és levelezésgyűjtemény, a Herman Bernstein-gyűjtemény (kb. 1500 német-, angol-, orosz- és jiddisnyelvű nyomtatvány), 300 orosz könyv és röpirat a világháború idejéből, a braziliai Madeira Mamoré Railway 1910—11. évi építkezéséről készült többszáz fényképfelvétel, színházi programok: 1893—1917.

22. Érdekesebb hírek.

Ostmarkban 500 tudományos és több mint 2000 népkönyvtár van. A tudományos könyvtárak nyomtatványainak kötettszáma több mint 12 millió (ebből 29.000 az ősnymtatványok száma). A kéziratok száma 76.000, a papiruszké 100.000.

Bécsben állami népkönyvtárat állítottak fel.

A bécsi Gilhofer & Ranschburg cég és a prágai K. Zink cég 1939. júniusában az utójára a szlovákiai Oponicében lévő Apponyi-könyvtár egy részét árverezte. Az árverésen főként az egyik XVIII. század végén élt Apponyi gróf Bécsben gyűjtött könyvei kerültek kalapács alá. Cseh anyag és keleteurópai vonatkozású művek keltek el jó áron. A vevők: nyilvános könyvtárak és német antikváriusok.

A Fostocki EK 650.000 kötetet kitevő szaporulat befogadására alkalmas új épületrésszel bővült.

Vogliano professzor (Milano) Sapphonak egy állítólagos kéziratát fedezte fel. A kézirat rövidesen kiadásra kerül.

A turini régészeti múzeumban őrzött 1,70 m hosszú és 0,41 m széles ú. n. „királypapiruszt” a közelmúltban javították ki.

A párizsi NK-ban, 1938. júliusában kelt elhatározás értelmében, külön gyűjteményként kezelik a hivatalos francia állami nyomtatványokat.

A párizsi lengyel könyvtár 1939-ben ünnepelte fennállásának 100. évfordulóját.

A „könyv- és olvasónélküli könyvtár” típusát testesíti meg a londoni KNK. Ennek a könyvtárnak van ugyan 150.000 kötetre terjedő könyvállománya, de ez az állomány csak kézikönyvekből és könyvtári katalógusokból áll. A könyvtár tulajdonképpen közvetítőintézmény, mely 604 könyvtár anyagát, és így 21 millió kötetet tart számon. Ebből 4 millió kötetet 107 tudományos könyvtár, 10,8 millió kötetet különféle nyilvános könyvtárak és további 6,8 millió kötetet egyetemi könyvtárak foglalnak magukba.

Az oxfordi Queen's College Library, amelynek szép berendezése a XVII. századból való, nagyszabású átalakításon ment keresztül. A régi faanyagot részben kiküszöbölték, részben kijavították, a régi fűtő- és világítóberendezések helyén újakat alkalmaztak. Az átalakítások miatt több, mint 50.000 könyvet kellett addigi helyéről kimozdítani.

Az újzélandi könyvtárosok egyesülete az ottani könyvtárügy fejlesztésére ötéves tervet dolgozott ki.

A kopenhágai EK új épületét 1938-ban adták át a nyilvánosságnak.

Svédországban 93 kórházkönyvtár van, amelyeknek összállománya kb. 100.000 kötet. 1938. évben 270.000 kötetet bocsátottak kölcsönhasználatra.

A washingtoni Library of Congress 10 millió kötet szaporulat befogadására alkalmas új épületrésszel bővült.

A newyorki Hyde Parkban felállítandó Roosevelt-könyvtárról részben beszámoltunk már szemlénk más helyén is. A könyvtár épülete 350.000 dollárba kerül; megnyitását 1941. tavaszára tervezik.

A floridai Winter-Parkban négerék (kb. 1500 lélek) számára könyvtárt építettek. (A neve: „The Hannibal Square Library.”) Allománya kb. 1700 kötetet tesz ki, a kölcsönzések száma másfél év alatt 2181. Az intézmény könyvtárosa megelégedéssel állapítja meg, hogy a könyvek közül egy sem veszett el vagy rongálódott meg különösebben, — ami dicséretére válik a könyvtárlátogatásban meglehetősen járatlan négereknek.

A Hoover War Library új elnevezése: „Hoover Library on War, Revolution and Peace“.

A bogotái (Columbia) NK 1938. évben új könyvtárepülethez jutott.

A Carnegie Corporation 1939. évben 571.600 dollárt adott könyvtári célokra, továbbá 5000 dollárt adott az American Institute of Graphic Arts által rendezett Gutenberg-ünnepségek céljaira is.

A Rockefeller-alapítványból 90.000 dollárt kapott az American Library Association, a latin-Amerikával való kapcsolatok további kiépítése, továbbá európai könyvtárak számára eszközzendő könyvvásárlások céljaira.

A kínai NK a Kínában uralkodó rendkívüli viszonyok miatt Peipingből Kunmingba (Yuannan) költözött.

A drezdai Zahn & Jaensch-antikvárium megvette Konrad Haebler kézikönyvtárát. A könyvtár legnagyobb értékei különféle spanyol bibliográfiai vonatkozású művek.

H. WOODBINE (Reference libraries, Miscellaneous: LAR 38.) humoros részletet közöl egy újabban megjelent angol antikvárkatalógusból. Ebben szó szerint a következő „tétel“ áll: „Machiavelli, N. The price.“

A kórházi könyvtárak 1938. évben Bernben megtartott nemzetközi kongresszusán Dubois-Verlière k. a. a könyv fertőzés-továbbító szerepét világította meg orvosi szempontból. Megállapítása szerint a tüdővész bacillusa a könyvben legfeljebb 11—12 napig él el. Könyvek fertőtlenítésére formalin-gőzt ajánl. (V. ö. ehhez H. L[EMAITRE] tanulmányát: La contagion de la tuberculose par les livres. Recherches de Mme Le Dr. Dubois-Verlière. (AB 104.)

23. Könyvtörténet, kódexismertetések.

A. LUCCHESI: An den Quellen des Schrifttums. (Melléklet a Ph 9—10. számához: az írás első jelentkezései és befogadó anyagai az óegyiptomi, ógörög és római kultúrákban; művelődéstörténeti vázlat.)

F. CALOT: L'initiation à l'histoire du livre (1). (BB 439: jelentősebb francia könyvtörténeti munkák ismertetése.)

L. DENECE: Edward Schröders „Anfänge des deutschen Buchtitels“. (ZBW 129: német középkori művek címadásáról.)

H. SCHREIBER: Drehbare mittelalterliche Lesezeichen. (ZBW 281: feltűnő, hogy középkori olvasójelekkel szinte kizárólag kolostori kéziratokban találkozunk.)

A. LANCELOTTI: Micrografia e libri nani. (ABI 135: a kisértű könyvekről.)

E. MONETI: L'arte nei manoscritti medievali dell'Italia meridionale. (ABI 348.)

V. DAINOTTI: I corali della cattedrale di Cremona. (ABI 26.)

L. I. IEROMONACO: I codici melurgici bizantini nelle biblioteche d'Italia. (II., befejező rész.) (ABI 74.)

E. H.: Manuscripts and printed books in the British Museum. I. The finest Bibles. (Ph 142.)

C. SCACCIA—SCARAFONI: Incunabuli della Biblioteca Sperelliana di Gubbio. (ABI 125.)

K. MEYER: The liturgical music incunabula in the British Museum. Germany, Italy, and Switzerland. (L 272.)

E. H.: The history of the printed English Bible from 1525 to 1611. (Ph 230.)

O. JANDA: Die Literatur der Steiermark bis zum Ausgang des Mittelalters. (ZBW 529.)

A. RÜMANN: Historisch-genealogische Kalender. (Ph 7.)

A. RÜMANN: Historische Almanache und Taschenbücher. (Ph 185.)

M. és L. LANCKORŃSKI: Deutsche Musenalmanache des 18. Jahrhunderts. (Ph 97.)

A. LOTZ: Ornamentaler Buchschmuck im deutschen Barock und Rokoko. (Ph 233: művészettörténeti fejlődésrajz, mesterek szerint.)

E. HOLZER: Bücher und Manuskripte um Japan. (Ph 25: a japáni nyomtatványkultúra kezdeteiről.)

H. KNAUS: Über die Urhandschrift von Browsers Annales Trevirenses. (ZBW 175.)

H. WENDEL: Der Bibel-Auftrag Kaiser Konstantins. (ZBW 165.)

G. BERSTRÄSSER: Der Aschaffener Kodex. (Ph 345: az ismeretlen szerzőjű kódex keletkezésének idejét az 1230—1240. évekre teszi. A kódex miniatűrái révén — melyeknek előképei a korabeli monumentális plasztikában keresendők — környezetében egészen egyedülálló.)

R. RIDOLFI: La „Bibbia del Savonarola“ della Biblioteca Nazionale di Firenze. (B 337.)

A. D. LATTANZI: Un breviario della Biblioteca Nazionale di Palermo miniato da Martino da Modena. (ABI 552.)

A. LUCCHESI: „Princeps omnium librorum“: Der Buchhändler des Cosimo de Medici. Erinnerungen des Vespasiano da Bisticci. (Ph 292: a XV. században élt V. da Bisticcinek, a „könyvkereskedők királyának“ pályafutásáról, különös tekintettel Cosimo de Medicinek tett szolgálataira.)

K. KÜP: A fifteenth-century girdle book. (BNy 471: a newyorki NyK legújabb szerzeményéről: egy a kastli kolostorban 1454-ben készült kéziratok breviáriumról.)

D. FAVA: Il Breviario di Ercole I d'Este. (ABI 415.)

F. P. MITTERMAIER: Ein unvollständiges Exemplar von Balthasar Sprengers „Merfart“ in der Giessener Universitätsbibliothek. (ZBW 136: a fenti mű most felfedezett 5. példányának ismertetése. A példány hiányos, egy íve hiányzik. Előállítójának a kölni Hermann Bungartot tartja.)

O. CLEMEN: Ein unbekannter Druck des Laurentius von der Mülen in Bonn von 1544. (ZBW 104: a legutolsó bonni Melancthon-nyomtatvány a zwickaui Ratsschulbibliothek egy oktáv formátumú kolligátumkötetéből került elő.)

R. AMAGIÀ: Intorno ad un grande mappamondo perduto di Giacomo Gastaldi (1561). (B 259.)

A. YARMOLINSKY: Studies in Russian Americana. 1—II. (BNy 539, 895.)

M. és L. LANCKORONSKI: Ein Gegenstück zum Kaukolschen Gebetbuch. (Ph 255.)

L. MANGANO: Un documento dell'antica purezza della lingua albanese all'Ambrosiana di Milano. (ABI 512.)

J. DUHEM: La légende aéronautique dans les livres d'emblèmes. Le recueil de Juan de Valcaçar, 1612. (BB 188.)

G. CLUTTON: „Abel Clémence“ of „Rouen“: a sixteenth-century secret-press. (L 136.)

V. SCHOLDERER: Adolf Rusch and the earliest roman types. (L 44: az első román betűszedéstípussal dolgozó nyomdásznak a strassburgi, sokáig ismeretlen, ú. n. „R“ mestert tekintik. DZIATZKO-nak minden kétséget kizárólag sikerült bizonyítania, hogy az R mester Adolf Rusch-sal, Mentelin vejevel azonos.)

J. F. SCHÜTZ: Abriss der älteren steierischen Druckergeschichte. (ZBW 536.)

G. P. WINSHIP: A document concerning the first anglo-american press. (L 51: az első angol nyomda 1639-ben kezdte meg működését Amerika földjén. Amerikában ekkor már nyomdakultúra virágzott, melynek alapjait Mexikóban 1539-ben, Peruban pedig 1584-ben vetették meg spanyol gyarmatosok.)

J. B. PRIMROSE: The first press in India and its printers. (L 241: az első indiai nyomtatvány 1556-ból való.)

J. B. PRIMROSE: A London printer's visit to India in the seventeenth century. (L 100: az 1674—1679. években Bombayban működött Henry Hills angol nyomdászról (iratok és levelezései alapján).

M. S. FRIBERG: Government publications. (LJ 175.)

24. Bibliográfia.

J. VORSTIUS: Neue Bücher zum Bibliotheks- und Buchwesen. (ZBW 93, 158, 216, 273, 324, 384, 447, 507, 557, 604.)

Recenti pubblicazioni. (B 73, 454: német és angol könyvtártudományi és rokonvonatkozású művek betűrendes bibliográfiája.)

Bibliographie. Publications récentes. (AB 76, 123, 219: újabban megjelent, csak francia munkák bibliográfiája, tudománysszakok szerint.)

Bibliographia. (FDC 55, 75, 92, 130: decimális könyv- és folyóiratcikk-bibliográfia.)

Livres nouveaux. (BCh 200, 375: német, olasz, angol és francia, részben könyvtártudományi és rokonvonatkozású új művek betűrendes bibliográfiája.)

R. HIRSCH: A list of recent bibliographies. (BNy 323, 493, 548.)

M. C. SCOGGIN: Simple technical books— a list. (BNy 21, 121, 333: az angolnyelvű műszaki irodalom bibliográfiája: 65 tudománysszak csoportjában mintegy 1500 címet sorol fel.)

American Institute of Decorators. A bibliography on interior architecture and decoration. (BNy 87, 396.)

P. H. BAGINSKY: German works relating to America 1493—1800. A list compiled from the collections of the New York Public Library. (BNy 140, 349, 523, 575, 622, 671, 760, 921.)

H. E. HAYDEN: French revolutionary pamphlets. A check list of the Talleyrand and other collections. (BNy 3, 359, 432, 513, 563, 687, 743, 859.)

E. D. COLEMAN: The jew in English drama. An annotated bibliography. (BNy 45, 374, 443.)

G. L. MCKAY: A register of artists, booksellers, printers and publishers in New York City, 1801—1810. (BNy 711, 849.)

R. W. HENDERSON: Baseball and rounders. (BNy 303.)

K. BROWN: The modern olympics. An informal list of material in the New York Public Library. (BNy 405.)

25. Könyvismertetések.

Könyvtártan, könyvtárpolitika.

Actes du Comité International des bibliothèques, 11e session: CI 835.

American Library Directory, 1939. A classified list of 10.253 libraries with names of librarians and statistical data. Compiled by K. BROWN. New York, 1939: LJ 892. (J. I. WYER.)

E. APOLLONI: Guida alle biblioteche italiane. Milano, [1939]: B 376. (V. CAMERANI.)

Australian Institute of Librarians. Proceedings [of the] first annual meeting and conference. Melbourne, 1939: FDC 133.; LAR 492. (L. M. H.: a konferencián elhangzott, a könyvtárhasználat tárgykörében mozgó előadások ismertetése.)

E. G. AVEY: Day by day advertising, promotion, and publicity for libraries. Cincinnati, 1938: LJ 145. (L. KAPLAN.)

N. C. BEUST: Professional library education: introducing the library. 1938: LAR 252.

H. V. BONNY: A manual of practical book selection for public libraries. London, 1939: LAR 565. (W. A. M.)

J. CHANCELLOR: Helping adults to learn: the library in action. Chicago, 1939: FDC 93.

A. CÓNSOLE: Fundación y organización de bibliotecas. 4. ed. Buenos Aires, 1939: ZBW 492. (L. KLAIBER.)

A. CÓNSOLE: Hagamos del bibliotecario un profesional. 4. ed. Buenos Aires, 1939: ZBW 492. (L. KLAIBER: Buenos Airesben az első könyvtárosiskolát 1928-ban állították fel, az egyetem bölcsészettudományi karán.)

U. COSTA: Codice delle biblioteche italiane. Milano, 1937: AB 133. (H. LEMAITRE.)

J. D. COWLEY: Bibliographical description and cataloguing. London, 1939: LAR 471.

Exposition Internationale des Arts et Techniques Paris 1937. Bibliothèques. Organisation — technique — outillage. Introduction de J. CAIN. Paris, 1938: ZBW 268. (L. KLAIBER.)

C. H. GRATTAN: Libraries; a necessity for democracy. Sydney, 1938: LJ 144. (L. KAPLAN.)

T. HAMLIN: Some European architectural libraries: their methods, equipment and administration. New York, 1939: LAR 567. (R. O.); LJ 746. (H. REED: 5 német, 4 olasz, 4 angol és 2 francia könyvtár és történetének ismertetése.)

Handelingen van het Vierde Wetenschappelijk Vlaamsch Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen. Gent, 1937: ZBW 199. (W. MENN: beszámoló az 1936. évben Gentben megtartott flamand könyvtároskongresszusról. Tanulmány J. F. VANDERHEYDEN előadása a modern raktártornyokról. Ezeknek építészeti struktúráját, formáját szerinte igen sok esetben inkább architektikus kívánalmak, mint a könyvtár követelményei szabták meg. A keskeny torony alkalmatlan, a legmegfelelőbb a horizontális és vertikális szisztémának olyan egyesítése, mint amelyet a Columbia University South Hall 1935-ben épült tornyánál látunk. J. NIEUWENHUYZEN a genti Jan Bito, állítólagos Gutenberg előtti nyomdászról tartott előadást; új bizonyítékai nincsenek.)

L. M. HARROD: The librarians' glossary: terms used in librarianship and the bookcrafts. London, 1938: B 124.

C. W. HERBERT: Personnel administration in public libraries. Chicago, 1939: LJ 746. (C. B. JOECKEL: az amerikai nyilvános könyvtárak személyzeti kérdéseinek első áttekintő rajza.); LAR 494. (W. P.)

F. H. HYERS: The library and the radio. Chicago, 1938: LJ 109. (J. L. SAUER.)

C. B. JOECKEL: Current issues in library administration. Chicago, 1939: LAR 382.; LJ 510. (W. S. HOOLE: a könyvtári szervezés és adminisztráció alapkérdéseivel foglalkozó, nagyfontosságú mű.)

C. B. JOECKEL: Library service. Washington, 1938: LAR 54.

O. KILGER: Das pflichtmäßige Sammeln von Tageszeitungen in Deutschland. Leipzig, 1938: ZBW 431. (H. JESSEN: a napilapokra vonatkozó német kötelezőpótlánytörvények és szabályozások története és ismertetése.)

W. KRABBE: Bibliographie: ein Hilfsbuch für Bibliothekspraktikanten. 3. Aufl. Leipzig, 1939: LAR 606. (J. W.)

É. LEROY: Guide pratique des bibliothèques de Paris. Paris, 1937: AB 83. (L. CROZET.); CI 770.; FDC 131.

Library literature, 1938: an author and subject index: digest to current books, pamphlets and periodical literature relating to the library profession. New York, 1939: LAR 404. (K. G. H.)

L. R. MCCOLVIN: Library staffs. 1939: LAR 495. (J. E. W.)

L. R. MCCOLVIN: A survey of libraries; reports on a survey made by the Library Association during 1936—1937. New York, 1938: AB 137. (H. LEMAITRE.)

W. MÜNTHE: American librarianship from a European angle: an attempt at an evaluation of policies and activities. Chicago, 1939: LAR 607. (H. A. S.)

- A. J. PHILIP: The new assistant; or the junior's vade mecum. Gravesend, 1939: LAR 401. (F. J. S.)
- L. SHORES: Basic reference books: an introduction to the evaluation, study and use of reference materials, with special emphasis on some 300 titles. 2nd ed. Chicago, 1939: LAR 590. (H. WOODBINE.)
- Verein Deutscher Bibliothekare*. Jahrbuch der deutschen Bibliotheken. Jg. 29. Leipzig, 1938: LAR 252. (J. W.); ZBW 491. (M. STOIS.)
- D. WAPLES: Investigating library problems. Chicago, 1939: LAR 528. (A. H. W.)
- L. R. WILSON: The geography of reading: a study of the distribution and status of libraries in the United States. Chicago, 1938: AB 148. (H. LEMAÎTRE.)
- L. R. WILSON: The role of the library in adult education. Chicago, 1937: CI 770.
- The year's work in librarianship*. Vol. 11: 1938. [London], 1939: LAR 607. (R. L. W. C.)

Könyvtártípusok.

- Institut International d'Agriculture*. Les bibliothèques agricoles dans le monde et bibliothèques spécialisées dans le sujet se rapportant à l'agriculture. Rome, 1939: AB 243. (H. LEMAÎTRE: a földművelési szakkönyvtárak nemzetközi igazgatóságának beszámolója a kebelébe tartozó intézmények szervezéséről, működéséről és problémáiról. Az áttekintés a következő csoportokra terjed ki: 1. 2000 kötetnél nagyobb állománnyal bíró agrárszakkönyvtárak. 2. Egyes földművelési ágak szakkönyvtárai. 3. Általános állománytartalmú könyvtárak agrárgyűjteményei. 4. Agrár dokumentációs központok.); B 330. (amo.—); LJ 791. (C. H. BROWN.)
- E. K. JONES: Hospital libraries. Chicago, 1939: LAR 214; LJ 461. (A. FARRINGTON.)
- E. LEYLAND: The wider public library. London, 1938: LAR 52. (J. D. R.); LJ 144. (L. KAPLAN.); ZBW 493. (A. PREDEEK.)
- M. D. LOIZEAUX: Publicity primer: an abc of „telling all“ about the public library. 2nd. ed. New York, 1939: FDC 57; LJ 235.
- O. PINTO: Manuale del bibliotecario delle piccole e medie biblioteche. Roma, 1938: LJ 64. (B. A. CUSTER.)
- E. A. SAVAGE: Special librarianship in general libraries and other papers. London, 1939: LAR 491. (W. A. M.)
- F. SCHRIEWER: Deutsche Büchereifragen in Zahl und Bild. Untersuchungen und Darstellungen aus den Arbeitsbereich der Bücherei Frankfurt (Oder). Leipzig, 1938: Bü 110. (K. KOSSOW.)
- F. SCHRIEWER: Die deutsche Volksbücherei. Jena, 1939: Bü 459. (R. JOERDEN.); LAR 497. (E. C.)
- F. SCHRIEWER: Das ländliche Volksbüchereiwesen. Einführung in Grundfragen und Praxis der Dorf- und Kleinstadtbüchereien. Jena, 1937: AB 144. (H. LEMAÎTRE.)
- F. SCHRIEWER: Die staatlichen Volksbüchereistellen im Aufbau des deutschen Volksbüchereiwesens. Leipzig, 1938: AB 144. (H. LEMAÎTRE.); Bü 250. (DÄHNHARDT.); ZBW 260. (H. SAUTER.)
- H. A. SHARP: Branch libraries; modern problems and administration. London, [1938]: LJ 234.
- Société des Nations, Institut International de Coopération Intellectuelle*: Mission sociale et intellectuelle des bibliothèques populaires; son organisation, ses moyens d'action. Paris, 1937: ZBW 434. (J. W. KINDERVATER.)
- G. O. WARD: Publicity for public libraries, principles and methods for librarians, library assistants, trustees and library schools. 2nd. ed. New York, 1935: AB 238. (H. L[EMAÎTRE].)
- H. G. WIRZ: Die Bildungsbibliotheken in der Schweiz. (Publ. der Vereinigung schweizerischer Bibliothekare, Nr. 14.): Bü 190.

Könyvtártörténet.

A. J. ARBERRY: *The Library of the India Office, a historical sketch.* London, (1939): LJ 323.

J. BADALIC: *Americko javno knjiznicarstvo.* Zagreb, 1939: FDC 93. (Az amerikai könyvtárak fejlődése a tizenkilencedik századtól napjainkig.)

U. DORINI: *Breve storia del commercio librario.* Milano, 1938: B 65 (aoi.—)

L. BRUMMEL: *Geschiedenis der Koninklijke Bibliotheek.* Leiden, 1939: LAR 473. (A leideni kir. könyvtár története.)

D. FAVA: *La Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze e le sue insigni raccolte.* Milano, 1939: ZBW 435. (A. v. HARNACK.)

H. KRAMM: *Deutsche Bibliotheken unter dem Einfluss von Humanismus und Reformation. Ein Beitrag zur deutschen Bildungsgeschichte.* Leipzig, 1938: ZBW 143. (A. BÖMER.)

Library of Congress. Report of the Librarian of Congress for the fiscal year ended June 30, 1938. Washington, 1939: LAR 500.; LJ 317. (D. W. HYDE: beszámoló a washingtoni Library of Congress 1938. évi működéséről. A könyvtár állománya az 1937. évi 5,395.044 kötet számról 5,591.710 kötetre emelkedett. 1938-ban a könyvtárnak több mint egy millió látogatója volt.)

H. RIVIER: *La Bibliothèque Moderne de Genève, ses fonctions, son public.* (Publikationen der Vereinigung schweizerischer Bibliothekare, Nr. 16.): Bü 191.

J. W. THOMPSON: *The medieval library.* Chicago, 1939: B 378. (C. S. SINGLETON.); BCh 369. (É.—A. VAN MOË.); LAR 527, 601. (E. A. SAVAGE.)

Könyvtárépítés, berendezés.

British Museum. Air raid precautions in museums, picture galleries and libraries. [London], 1939: LAR 404. (Angol könyvtáraknál is foganatosított légoltalmi intézkedéseket ismertet.)

E. S. EVENDEN and others: *Standards for college buildings.* New York, 1938: LJ 187. (G. R. LYLE: nem megbízható mű, revízióra szorul.)

C. A. FULLER—D. SNOW: *Air conditioning.* New York, 1938: CI 835.

E. R. HANLEY: *College and university library buildings.* Chicago, 1939: LAR 493. (R. O.); LJ 864. (O. G. LAWSON: a könyvben ismertetik az U. S. A.-ban 1917. és 1938. közt épült egyetemi és kollégiumi könyvtár-épületeket.)

J. LASSO DE LA VEGA: *Como se construye y equipa una biblioteca.* Sevilla, 1938: ZBW 375. (L. KLAIBER: a spanyol polgárháború rombolásai folytán időszzerűvé vált könyvtárépítés kérdései.)

J. A. LOWE: *Small public library buildings.* Chicago, 1939: AB 151. (H. LEMAÎTRE.); LJ 460. (K. SHOREY.)

C. D. PLAISTER: *Floors and floor coverings.* Chicago, 1939: LAR 608. (R. B.)

R. D. H. SMITH: *Public library lighting. Vol. II. Artificial lighting.* Gravesend, 1938: LAR 202. (E. J. C.: a könyvtári világítóberendezésekről, a vonatkozó könyvtári és műszaki irodalom bibliográfiájával és a szerző által megbízhatónak és irányadónak tartott könyvtári világítóberendezések jegyzékével.); LJ 231.

Katalogizálás.

Biblioteca Apostolica Vaticana. Norme per il catalogo degli stampati. 2a ed. Città del Vaticano, 1939: AB 231. (H. LEMAÎTRE.)

Bodleian Library, Oxford. Cataloguing rules. [Oxford, 1939]: LAR 266.

Y. CHAUVIN: *Les règles du répertoire alphabétique.* Paris, 1938: FDC 94.

- J. D. COWLEY: Bibliographical description and cataloguing. 1939: LAR 448. (V. W.)
- E. DAMIANI: Ancora sulla trascrizione dei nomi cirillici in caratteri latini sotto l'aspetto biblioteconomico e bibliografico. [Beograd, 1938]: B 237. (V. CAMERANI.)
- J. C. M. HANSON: A comparative study of cataloguing rules based on the anglo-american code of 1908. Chicago, 1939: AB 232. (H. LEMAÎTRE.); CI 837.; LAR 449. (H. W. A.)
- A. F. JONES: Elementary cataloguing: a textbook for the new cataloguer. Gravesend, 1939: LAR 450. (H. A. S.)
- D. M. NORRIS: History of cataloguing and cataloguing methods 1100—1850. London, 1939: FDC 93.; LAR 601. (E. A. SAVAGE.)
- The Prussian Instructions.* Rules for the alphabetical catalogs of the Prussian libraries. Trlstd. from the 2. ed. by A. D. OSBORN. Ann Arbor, 1938: LAR 52. (H. A. S.)
- O. REICH: Vorschriften für ein abeceliches Schlagwörter-Verzeichnis. Leipzig, 1938: ZBW 141. (J. VORSTIUS: A mű elgondolásai a szerzőnek a művészeti könyvtárnál szerzett praxisán alapszanak, ezért nem-művészeti irányú könyvtárak változtatás nélkül nem használhatják.)
- J. L. THORNTON: Cataloguing in special libraries; a survey of methods. London, 1938: AB 232. (H. LEMAÎTRE.); LAR 51. (C. C. B.); LJ 146.
- J. F. VANDERHEIJDEN: De openbare catalogus in de Amerikaansche bibliotheek. Leuven, 1937: AB 142. (H. LEMAÎTRE.); FDC 131.

Szakozás.

- H. E. BLISS: The organization of knowledge in libraries and the subject-approach to books. 2nd. ed., revised and partly rewritten. New York, 1939: LAR 400. (L. A. B.)
- J. D. BROWN: Subject classification. London, 1939: FDC 95.
- G. S. DICKINSON: Classification of musical compositions: a decimal-symbol system. New York, 1938: FDC 95.; LJ 63. (B. A. CUSTER.)
- G. O. KELLEY: The classification of books. An inquiry into its usefulness to the reader. New York, 1937: FDC 95.; ZBW 82. (J. VORSTIUS.)
- A. F. MARCHAL: Les classements rationnels. Bruxelles, 1939: FDC 94.
- S. R. RANGANATHAN: Colon classification. 2nd. ed. London, 1939: AB 235. (H. LEMAÎTRE.); LAR 496. (A. J. H.: a könyv szerzőjének indiai származására vall az osztályozásban teljesen új csoportja: „Spiritual experience and mysticism“. A műnek egyébként, recenzens szerint, lehetnek kifogásolható részei, de a figyelmet feltétlenül megérdemli.)
- S. R. RANGANATHAN: Theory of library catalogue. London—Madras, 1938: AB 133. (H. LEMAÎTRE.); LAR 246. (H. A. S.); LJ 278. (B. H. HOLT.)
- Universal Decimal Classification.* Vol. II. Fasc. 2—3. London, 1939: FDC 95.

Könyvtárhasználat (dokumentáció, kooperáció, kölcsönzés).

- Association des Bibliothécaires Suisses.* Dokumentation und Bibliotheken. Berne, 1938: LAR 50. (J. H. P.: a műben különösen figyelemreméltó M. GODET tanulmánya: „Bibliothèques, bibliographie et documentation“.)
- H. V. BONNY: Reading: an historical and psychological study. Gravesend, 1939: LAR 203. (W. A. M.)
- H. BUSER: Zusammenarbeit und Arbeitsteilung zwischen wissenschaftlichen und Volksbibliotheken. (Publikationen der Vereinigung schweizerischer Bibliothekare, Nr. 16.) Bü 191.
- W. C. HAYGOOD: Who uses the public library. Chicago: CI 771.
- M. HUMBLE: Rural America reads; a study of rural library service. New York, 1938: CI 839.; LJ 146. (L. KAPLAN.)
- L. S. JAST: The library and the community. 1939: LAR 449. (D. G.)

J. LASSO DE LA VEGA: Las bibliotecas de seminarios, laboratorios etc., en sus relaciones con la biblioteca central universitaria. Sevilla, 1938: ZBW 375. (L. KLAIBER: a mű a spanyol egyetemi és intézeti könyvtárak közötti együttműködés kérdésével foglalkozik.)

R. C. B. PARTRIDGE: The history of the legal deposit of books throughout the British Empire. London, 1938: ZBW 264. (M. STOIS.)

Verein Deutscher Bibliothekare. Jahrbuch der deutschen Bibliotheken. Jg. 29. Leipzig, 1938: LAR 252. (J. W.); ZBW 491. (M. STOIS.)

Könyvkötés, könyvrestaurálás.

P. KERSTEN: Wörterbuch der Fachausdrücke in der Buchbinderei. Halle, [1939]: Ph 221. (Szótár 1200 szóval, német-francia és francia-német nyelvű.)

Bibliográfia.

Association of Special Libraries and Information Bureaux. Select list of standard British scientific and technical books. London, 1937: AB 88. (H. L[EMAÎTRE].)

The bibliographic index: a cumulative bibliography of bibliographies. New York, 1938—1939: AB 145. (H. LEMAÎTRE.); FDC 55; LAR 250. (W. A. M.)

Bibliographie de la philosophie, 1937—1938. Vol. I—II. Paris, 1937—1938: LJ 417. (L. KAPLAN.)

H. BOHATTA: *Bibliographie der Breviere 1501—1850.* Leipzig, 1937: ZBW 76. (F. JANSEN.)

H. BOHATTON—W. FUNKE: *Internationale Bibliographie der Bibliographie (Nachschlagewerk).* I. Lief. Frankfurt a. M., 1939: FDC 92.

F. BUSCH: *Bibliographie der niedersächsischen Geschichte für die Jahre 1908—1932.* Leipzig, 1938: ZBW 138. (A. BÖMER.)

P. CARON—H. STEIN: *Répertoire bibliographique de l'histoire de France.* Tome VI. Paris, 1938: BCh 197. (C. SAMARAN.)

A. CARTIER: *Bibliographie des éditions des De Tournes, imprimeurs lyonnais.* Paris, 1937: L 109. (G. CLUTTON.)

Deutsche Kolonien. Ein Bücherverzeichnis. Hrsg. vom Institut für Leser- und Schrifttumskunde. Leipzig, 1939: Bü 613.

V. EICHSTÄDT: *Bibliographie zur Geschichte der Judenfrage.* Bd. I: 1750 bis 1848. Hamburg, 1938: ZBW 371. (L. KLAIBER.)

N. D. EVOLA: *Bibliografia degli studi sulla letteratura italiana (1920—1934).* Milano, 1938: B 377. (R. MA.—)

Hindenburg-Bibliographie. Bearb. von der Deutschen Bücherei. Leipzig, 1938: LJ 417. (L. KAPLAN.)

Jahresverzeichnis der schweizerischen Hochschulschriften 1936/1937. Basel, 1938: ZBW 199. (C. BALCKE.)

H. MACDONALD: *John Dryden: a bibliography of early editions and Drydeniana.* Oxford, 1939: L 341. (H. WILLIAMS.); LAR 527. (A. E.)

A. C. MARSH: *A buddhist bibliography.* London, 1935: LAR 252. (J. M. F.: a buddhista vallással foglalkozó angol irodalom bibliográfiája.)

[Das] *Neue Deutschland; ein Bücherverzeichnis.* Münster, 1937: LJ 418. (L. KAPLAN: a német nemzetiszocialista mozgalom történetével és jövőjével foglalkozó írásművek bibliográfiája.)

L. SAVADJIAN: *Bibliographic balkanique 1937.* Vol. VII. Paris, 1938: ZBW 372. (J. BENZING.)

SHLOMO SHUNAMI: *Bibliography of jewish bibliographies.* Jerusalem, 1936: AB 85. (W. LESLAU.)

Scientiae Naturalis Bibliographia. Ed. W. JUNK. Annus I, 1937, Pars I. 2. Hâge, 1937—38: ZBW 79. (H. AHLENSTIEL.)

W. THIELE: Official map publications: a historical sketch, and a bibliographical handbook of current maps and mapping services in the United States, Canada, Latin America, France, Great Britain, Germany, and certain other countries. Chicago, 1938: LJ 64. (B. A. CUSTER.); ZBW 310. (R. OEHME.)

Topobibliographie de la France, par M. DUPORTET, H. FOUGEROL, etc. Paris, 1938: LAR 228. (H. WOODBINE: könyvek és folyóiratcikkek topobibliográfiája.)

J. VORSTIUS—G. REINCKE: Internationale Bibliographie des Buch- und Bibliothekswesens mit besonderer Berücksichtigung der Bibliographie. XII. Jg. 1937. Leipzig, 1938: ZBW 70. (W. HOFFMANN.)

G. WOLFF: Bücherkunde der fränkischen Geschichte. I. Abt.: Schrifttum zur Geschichte der Geschlechter, Familien, Einzelpersonen (Bibliographie der Biographica). I. Heft. Würzburg, 1937: ZBW 71. (W. HOFFMANN.)

Könyvtári katalógusok.

Bibliothèque Nationale de Luxembourg. Catalogue général. 4. Histoire. Luxembourg, 1937: ZBW 84. (V. EICHSTÄDT.)

F. ISAAC: An index to the early printed books in the British Museum. Part II, 1501—1520; section II: Italy; section III: Switzerland and Eastern Europe. London, 1938: LAR 471.

Madras University Library. Catalogue, Supplement, 1938. 1939: LAR 500.

Kézirat-katalógusok, kézirat-tan.

Das älteste Liturgiebuch der lateinischen Kirche. Ein altgallikanisches Lektionar des 5—6. Jahrhunderts aus dem Wolfenbütteler Palimpsest-Codex Weissenburgensis 76. Hrsg. und bearb. von A. DOLD. Beuron, 1936: ZBW 71. (C. WEBER: a palimpsest-olvasás terén jelentős eredményt jelent a publikáció; a könyv szerzője kitűnően tájékozott a liturgiai irodalomban is.)

Catalogue général des manuscrits des bibliothèques de Belgique. Vol. V: Catalogue des manuscrits de la ville d'Anvers. Paris, 1939: BCh 425. (C. SAMARAN.)

M. FRANÇOIS: Les plus beaux manuscrits à peintures conservés aux Archives nationales. [Paris], 1938: BCh 168. (É. A. VAN MOË.)

H. G. T. CHRISTOPHER: Palaeography and archives. A manual for the librarian, archivist and student. London, 1938: AB 81. (L. CELIER.); ZBW 201. (W. PORT.)

M. HARRSEN: *Cursus Sanctae Mariae.* A thirteenth-century manuscript, now M. 739 in the Pierpont Morgan Library. New York, 1937: ZBW 262. (W. HOFFMANN.)

P. HATCH: The principal uncial manuscripts of the new testament. Chicago: B 65. (a.—)

Katalog der Handschriften der Zentralbibliothek Zürich. II. Neuere Handschriften seit 1500 (ältere schweizergeschichtliche inbegriffen) von E. GAGLIARDI. 2. Lief. Zürich, 1937: ZBW 202. (A. BRUCKNER.)

T. KLAUSER: *Das römische Capitulare Evangeliorum.* I. Typen. Münster i. W., 1935: ZBW 73. (A. MAYER: fontos könyvtártörténeti és kézirat-tan vonatkozások.)

A. DE LABORDE: Les principaux manuscrits à peintures conservés dans l'ancienne bibliothèque impériale publique de Saint-Petersbourg. Paris, 1936—1938: LJ 148. (L. KAPLAN.)

K. MENNE: *Deutsche und niederländische Handschriften.* Köln, 1937: ZBW 147. (H. SCHREIBER.)

L. NIELSEN: *Danmarks middelalderlige Haandskrifter.* København, 1937: ZBW 438. (L. DENECKE.)

Verzeichnis der Handschriften im Deutschen Reich. Teil I: Handschriften der Staats- und Universitätsbibliothek Breslau. Leipzig, 1938: LJ 149. (L. KAPLAN.)

B. WIRTGEN: Die Handschriften des Klosters St. Peter und Paul zu Erfurt bis zum Ende des 13. Jahrhunderts. Leipzig, 1936: ZBW 436. (J. THEELE.)

Nyomdászattörténet, ősnymtatványkatalógusok.

Das älteste Liturgiebuch der lateinischen Kirche. Ein altgallikanisches Lektionar des 5—6. Jahrhunderts aus dem Wolfenbütteler Palimpsest-Codex Weissenburgensis 76. Hrsg. und bearb. von A. DOLD. Beuron, 1936: ZBW 71. (C. WEBER.)

Beiträge zur Inkunabelkunde. N. F. II. Hrsg. C. WHEMER. Leipzig, 1938: ZBW 202. (A. BÖMER.)

G. BELLINI: Storia della tipografia dal Seminario di Padova 1684—1938. Padova, 1938: B 236. (Res.)

M. BESSON: L'église et l'imprimerie dans les anciens diocèses de Lausanne et Genève jusqu'en 1525. Genève: B 237. (ao.—.)

R. BRUN: La typographie en France au seizième siècle. [Paris, 1938]: Ph 168. (H. B.)

R. FRAUENFELDER: Die Inkunabeln der Ministerialbibliothek Schaffhausen. Schaffhausen, 1936: ZBW 496. (W. SCHMIDT.)

Gesamtkatalog der Wiegendrucke. Hrsg. von der Kommission für den Gesamtkatalog der Wiegendrucke. Band VII: Coniuratio — Eigenschaften. Leipzig, 1938: LAR 244. (V. S.)

Gutenberg-Jahrbuch 1937. Mainz, 1937: ZBW 87. (W. MENN; fontos tanulmányok a nyomtatás anyagai, a nyomtatványtörténet és a könyvdíszítés köréből.)

Gutenberg-Jahrbuch 1939. Mainz, 1939: B 328. (Res. —: a magyar szerzők tanulmányai: FITZ JÓZSEF: Mátyás király és a könyvnyomtatás; PUKÁNSZKY BÉLA: Német kiadók a magyar könyv szolgálatában; TÓTH ERVIN: Az új magyar fametszőművészet); Ph 368. (H. H. BOCKWITZ: az évkönyvben a Gutenberg- és ősnymtatványkutatás köréből BEYER, EICHLER, FITZ, KONRAD HÄBLER, HUPP, KATTERMANN és THIEL neveivel találkozunk, — a XVI—XVII. századot BENZING, DÖRRER, HUSUNG, SCHOTTENLOHER és mások képviselik.)

P. LEEMANN-VAN ELCK: Buchschmuck der Züricher Bibeln bis 1800; nebst Bibliographie der in Zürich bis 1800 gedruckten Bibeln, alten und neuen Testamente. Bern, 1938: LJ 418. (L. KAPLAN.)

V. MADSEN: Katalog over det Kongelige Biblioteks inkunabler. I—II. köt. København, 1935—1938: ZBW 85. (E. v. RATH.)

H. R. MEAD: Incunabula in the Huntington Library. San Marino, 1937: ZBW 496. (W. SCHMIDT.)

R. NAUMANN: Die Frankfurter Zeitschriften von ihrer Entstehung (um 1700) bis zum Jahre 1750. Würzburg, 1936: ZBW 313. (F. HODES.)

W. PORT: Hieronymus Commelinus 1550—1597. Leben und Werk eines Heidelberger Druckverlegers. Leipzig, 1938: ZBW 204. (H. MEYER.)

H. POURRAT: Die alten Papiermühlen in der Auvergne. Wien, Leipzig, Zürich, 1937: ZBW 440. (J. THEELE.)

A. RUPPEL: Johannes Gutenberg, sein Leben und sein Werk. Berlin, 1939: Ph. 375. (H. H. BOCKWITZ.)

Lexikonok.

„Wer ist wer.“ Lexikon österreichischer Zeitgenossen. Red. R. TEICHL. Wien, 1937: AB 88. (H. LEMAITRE.) SUPRA ERVIN.